

**Prof. Dr.
Mekin Tanker**

Kırk yılı aşan bir süredir tanıdığım, hocam, aile yakınım ve büyüğüm olan bir kişi hakkında yazmak, hem kolay hem de çok zor.Yazacağım o kadar çok bilgi, husus var ki ama sayfalar sınırlı.Bu yüzden , bazı kısımları kısa yazmak zorunda kaldım. Daha çok , daha önce yazılmayanlardan bahsetmeye çalıştım.Kısacası, bu yazı onu tanıyanlara, öğrencilerine hatırlatma ; gençlere ise örnek bir kişiyi kısaca tanıtmaya olacak.

Prof. Tanker, 18 Şubat 1932 'de İzmir'de doğmuş.Babası eski İzmirliilerin tanıdığı ,I. Beyler' de terzilik yapan, Mehmet Zeki Bey; annesi Şadiye Hanım. Birinci Kordon'da , Pasaport'ta ,halen yerine Vergi Dairesi yapılmış olan, bir binanın (Rıhtım Hanı) çatı katında oturmuşlar.Bina büyük, evleri binanın kiremitlerle kaplı çatısına bakıyor. Şadiye Hanım, bir gün oğlunu kiremitlerin üzerinde gezinirken görür.Yüreği ağzına gelir.Evin içine alıncaya kadar neler çektiğini siz düşünün. Hocamız o sıralarda 2-2,5 yaşlarındadır.

İlk ve Orta Okulu Gazi Okulu'nda bitirir.Bu Okulda sabahları ilk okul, öğleden sonra da orta okul öğrencileri eğitim görmektedir.Liseye o zamanın meşhur liselerinden biri olan İzmir Atatürk Lisesi'nde başlar, son sınıfta aile İstanbul'a taşınınca, meşhur Vefa Lisesinde bitirir.Yıl 1949. Bu yıllarda,liseden mezun olduktan sonra , Üniversiteye gitmek isteyenler "Olgunluk İmtihanı" denen bir seri sınava girmek zorunda. Sınavlar hiç kolay değil.Başarılı olamayanlar üniversiteye müracaat edemiyor. Üniversiteler de öğrencilerini lise ve Olgunluk sıvından aldıkları notlara göre seçiyorlar. Eczacılık Okulu Pekiyi - Pekiyi olanları alıyor.Hocamızın, hem mezuniyet hem de Olgunluk notları pekiyi olduğu için , Eczacılık Yüksek Okulu'na rahatlıkla girer.Eczacılık Yüksek Okulu o sırada Beyazıt'ta Milli Kütüphane'nin yanındaki binada. Binanın giriş ve 1. Katları Diş Hekimliği Yüksek Okulu'na , üst katı ise Eczacılara ait.Binanın damı akar,

bankolar tahta, koridorlar dar ve öğrenci dolapları ile dolu.Ben de 2 yıl bu binada okuduğum için çok iyi hatırlıyorum.

O dönemlerde fazla kitap yok.Tabii o devirde henüz fotokopi icat edilmediği için, kütüphanedeki kitapları veya ders notlarını fotokopi yapma imkânı da yok! Mekin Hocamız , Önce "İspençiyari Nebat" yani Farmasötik Botanik daha sonra da Biyokimya kitaplarını bulur ve tamamını yazar.Bu kitapların resimlerini de yazımda bulacaksınız. Biyokimya kitabında işin içine sanat da karışmış.

Okul dönemine ait pek çok hatırası var.Bunlardan bir kaç şöyle :

" Fizik Hocamız Zuber idi. Dersler bir gösteri şeklinde idi.Hoca, fizik kurallarını, fiziği deneylerle anlatırdı. Başka fakültelerin öğrencileri de dinlemeye geldikleri için, anfiye yer bulunmazdı"

" Zooloji de okuduk.Zooloji Hocamız meşhur Kurt Koswig' di.Çok iyi Türkçe bilirdi.Sınıfa renkli tebeşirlerle gelir. Resim çizmesi gerektiğinde, bu tebeşirleri ve iki elini de aynı anda kullanarak tahtaya resmi çizerdi."

" Farmasötik Kimya Hocamız Prof. Dr. Hayriye Amal'di.Sınıfa girer, sınıfa şöyle bir baktıktan sonra, tahtaya döner,yazmaya ve anlatmaya başlar, tahta dolunca hademe siler, o devam eder ve ders bitince de yürüyüp giderdi.Ama bir ders sonra, sınıfa girdiğinde, önceki derse gelmemiş olan arkadaşımıza ,ismiyle hitap edip,geçen ders nerede olduğunu sorardı."

Mekin Tanker 1953 Haziranında 4-5 arkadaşı ile beraber mezun yani Eczacı olur.Tabii, notlarının pekiyi olduğunu söylemeye gerek yok. Önce, Eskişehir'de 5 ay süre ile mes'ul müdürlük yapar.1953 yılı Kasım ayında o zamanki adıyla Farmakognozi Kürsü'süne asistan olur.Farmakognozi Kürsüsünün yerleşimini Mekin Bey şu şekilde anlatıyor:

" Eczacılık Okulu'nun 2. katında , koridoru biraz yürüdükten sonra, sağda bir kapıdan girilirdi.Büyükçe bir salon., ortada, kenarda masalar ve mikroskoplar, duvar kenarında tahtadan bölümler, ikisinde o zaman doçent olan Prof. Turhan ve Asuman Baytop birinde de sekreter oturuyor.Dar bir merdivenle Prof. Dr. Sarım Çelebioğlu' nun oturduğu asma kata çıkılıyor.Kimyasal çalışmalar, koridorda eskiden depo olan, 2x3 m boyutlarında, bir odada yapılıyor. İkinci bir aleti kurmak için öncekinin sökülmesi gerek, işte öyle bir oda."

Prof. Tanker tek asistan olarak başlar göreve. Doktora tezi : " Marsdenia erecta kökleri üzerinde çalışmalar".Çalışmalarına hızla başlıyor : " Kökleri soksitlete etanolle ekstre ekstre ediyordum. Etanollü ekstraktı gece kendi haline bırakıyordum.Bir gün sabah geldiğimde, erlenin tabanında beyaz kristaller buldum. Nasıl heyecanlandım tahmin edemezsiniz. Acaba hangi maddedir ? Hep alkaloit bekliyorum.Ama alkaloit reaktifleri ne herhangi bir cevap vermedi.Tadına baktım , tatlı.O zaman ki yöntemlerle maddenin "sakaroz" olduğunu bulmam epey zamanımı aldı.Daha sonra bir hetrozit elde ettim.Bir türlü ne olduğunu bulamıyorum.Tıp Fakültesi Biyokimya Kürsüsünde Kağıt kromatografisi yapıldığını öğrendim.Kağıt kromatografisini ilk

Dr. ALFRED HEILBRONN
İstanbul Üniversitesi İsp. Nebatât ve Genetik. Ord. Profesörü

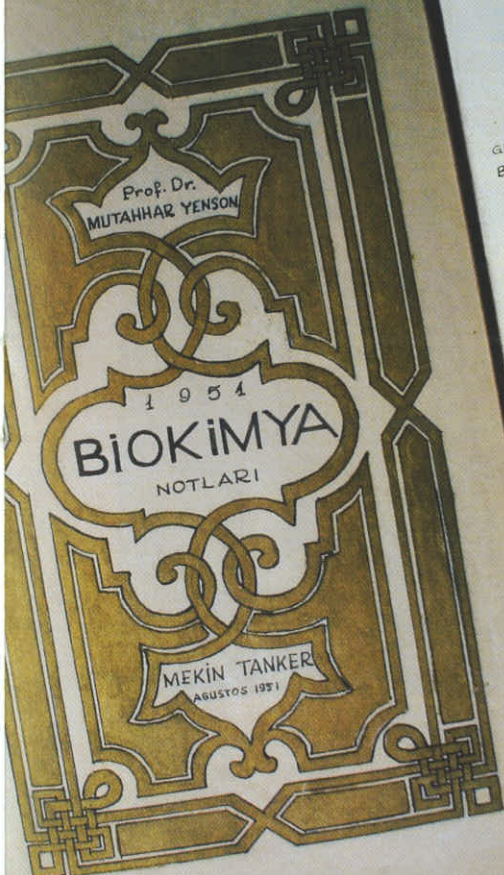
İSPENÇİYARİ NEBATAT

(Pharmakobotanik)

Angiospermilerin (özellikle tıbbi nebatların) sistematik

Çeviren:
SÂRA AKDİK
İstanbul Üniversitesinde İsp. Nebatât ve Genetik. Doçenti

İSTANBUL - 1940
Baskısından aynen alınmıştır.
8/10/1950

İÇİNDEKİLER

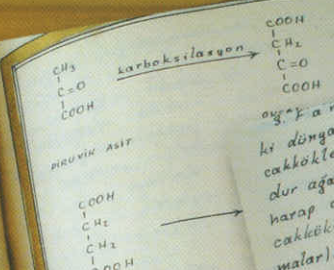
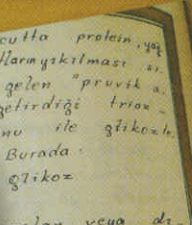
	Sahife
GİRİŞ	3-22
Biokimya bakımından canlı	11
Organik bioelementler	12
Inorganik bioelementler	12
Mikrobioelementler	12
Bileşikler ve maddeler bakımından	16
Suyun tetkiki	16
Organik maddelerin tetkiki	18
Proteinler	19
Lipitler	22
Karbonhidratlar	22
Inorganik maddelerin tetkiki	23-50
İNORGANİK ELEMENTLER	25
Su	25
Organizmada su	26
Suyun vücudu terkettiği yollar	26

CINNAMOMUM CEYLANICUM (K.) CASSIUM
Ceylan Neri nebatının genç dallarının (ya da genç dallarından kurutulmuş ve havada kurutulmuş dal kabuklarının) bu nebatın rakı şeklinde ve derinliği olan 10 metre yüksekliğinde mince beyaz çiçekleri olan 10 metre yüksekliğinde bir ağacın Vatanı Cava, Seylan olup bugün Brezilya, Cava ve Seylan adalarında yetiştirilmektedir. Baharatın en eskisi olup MİSÖR 2200 senelerden önce de kullanılmakta idi.

CINNAMOMUM CASSIAE (K.) CASSIUM
Cassa (Nes) Bu nebatının kemeri toprakları ve deniz kenarları birkaç milimetre kalınlığında kurutulmuş ve derinliği olan 10 metre yüksekliğinde mince beyaz çiçekleri olan 10 metre yüksekliğinde bir ağacın Vatanı Cava, Seylan olup bugün Brezilya, Cava ve Seylan adalarında yetiştirilmektedir. Baharatın en eskisi olup MİSÖR 2200 senelerden önce de kullanılmakta idi.

oğ-
ki dınganın tropiklerinde gazyan ve ba-
cakköklere matik olan ağaçlar veya bo-
dur ağaçlardır. Gövdenin kaidesi ekseriya
harap olarak, gövde doğrudan doğruya bo-
cakköklere üzerine istinat eder. (Borzu hur-
malar).
Çiçek P₂, A₂-∞, G₂-∞, fakat diklidir. Çi-
çekler kumme veya somak hâlinde durumlar
teşkil ederler.
PANDANUS.

MEKİN
FATİH 1950

ayla diğer karbon-
ması için bu-
cisim haline ge-
nun için ilk saf
sına yarttır
glikozdan te-
lik
an yap-
an def-
lara-
yayın da.

Yıkılma:
Karbonhidratlar

Bu karboksilasyon
Teküllere kadar bu

dem-
kara-
oğac-
muğuz-
kara-
sinele

Yıkılma:
Karbonhidratlar

Bu karboksilasyon
Teküllere kadar bu

dem-
kara-
oğac-
muğuz-
kara-
sinele

Yıkılma:
Karbonhidratlar

Bu karboksilasyon
Teküllere kadar bu

dem-
kara-
oğac-
muğuz-
kara-
sinele

Yıkılma:
Karbonhidratlar

Bu karboksilasyon
Teküllere kadar bu

dem-
kara-
oğac-
muğuz-
kara-
sinele

Yıkılma:
Karbonhidratlar

Bu karboksilasyon
Teküllere kadar bu

dem-
kara-
oğac-
muğuz-
kara-
sinele

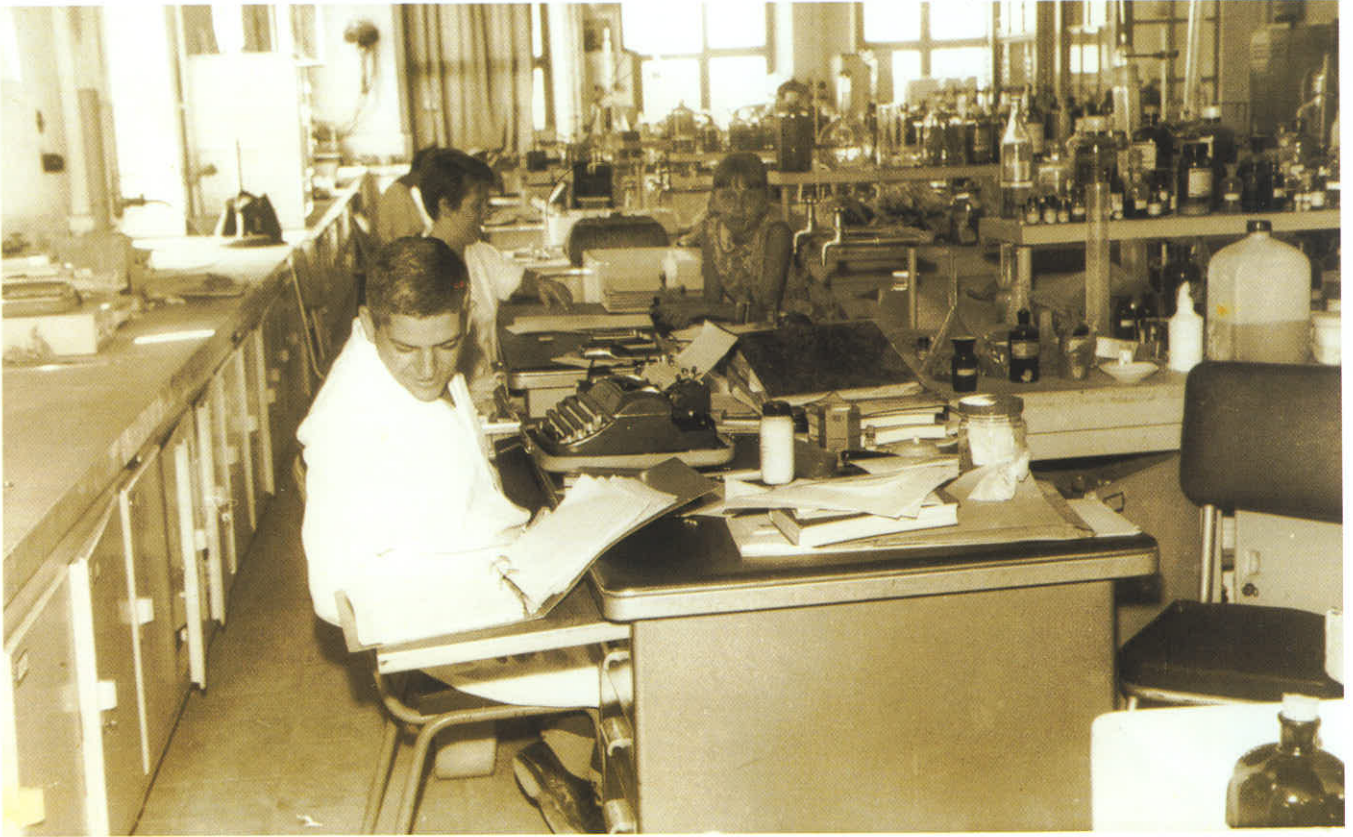
Yıkılma:
Karbonhidratlar

Bu karboksilasyon
Teküllere kadar bu

dem-
kara-
oğac-
muğuz-
kara-
sinele

Yıkılma:
Karbonhidratlar

Bu karboksilasyon
Teküllere kadar bu

orada uyguladım. Maddemi kağıt kromatografisi ile ayırmaya çalıştım.”

Prof. Tanker, doktora çalışmalarını 1957 Baharında bitirir.Sınavda da Pekiye notu alır.Doktoradan sonra o dönemde , doçentlik çalışmalarına yardımcı olsun diye , maaşa ilâve olarak 50 TL da verilirmiş. Mekin Bey maaşında böyle bir artış görmeyince, dilekçe verir.Gelin gerisini kendisinden dinleyelim :

- Dilekçeden sonra o zaman ki Okul Müdürü Tıp Fakültesi hocalarından Prof. Özek beni çağırdı.Neden dilekçe verdin ? diye sordu.
- Kanunda doktoradan sonra 50 TL verilir yazıyor, doktora yapan bir başka arkadaşına da bu para veriliyor. Bana verilmiyor.Onun için yazdım.
- Tezini bastırman gerekirdi diye cevap verdi.
- Henüz bastıramadım. Param yok dedim. Tezimi istedi, baktı, uzun bir tez. Bana dönüp :
- Sen de niye bu kadar çok yazdın! Demez mi ! “

Sonuçta , bir ay sonra 50 TL fark ödenmeye başlar.Prof. Tanker'in haksızlıklarla mücadelesi herhalde bu dilekçe ile başlıyor.

1957 yılında yedek subaylık görevini yapmak üzere İzmir 'e Sahra Sıhhiye Okulu'na gider. Eğitim süresi sonunda kur'a çeker : İzmir Mevki Hastanesi Eczanesi. Askerlik 18 ay sürer.1959 yılında Fakülteye döner.Yedek subaylık sırasında Ecz. Nevin Gülen'le artan mektuplaşmalar ve mutlu son : 7 Eylül 1959 'da aynı kürsüde asistan olan Ecz. Nevin Gülen'le evlenir. Yani çok iyi bildiğimiz ve isimlerini hep beraber andığımız Prof. Nevin Tanker ile olan hayat arkadaşlıkları böyle başlar. Dergi elinize ulaştığında bu mutlu evlilik 45. yılını tamamlamış olacak.

Askerlik sonrasında , hocamız doçentlik tezini hazırlamaya başlar, eğitici görevine devam eder.Bu sırada, Alman İlaç Fabrikaları İstanbul'da “ Birleşik Alman İlaç Fabrikası “ adı ile bir fabrika kurarlar.Bu fabrika Türk ilaç sanayinin modernleşmesine örnek olmuştur.İşte , bu fabrika'nın Analiz Kontrol Laboratuvarını kurmak üzere

görev alır. O sırada , Kanun haftada 10 saati geçmemek üzere bu şekilde çalışmaya müsaade etmektedir. İlaç Sanayi ile ilgilenmesi bu şekilde başlar ve artarak devam eder.1962 yılında doçent olur. Ben o sırada İ.Ü. Eczacılık Fakültesi 3. sınıfında idim. Anlattığı dersleri zevkle dinliyorduk ayrıca eleman az olduğu için pratik çalışmalarımıza da çıkıyordu.Yavaş yavaş birbirimizi tanımaya başladık diyebilirim. Daha sonra 1963 yılı yazında asistan olarakFarmakognozi Kürsüsü'ne girmek istediğimde ilk konuştuğum kişi o idi.

Dönelim tekrar kaldığımız yere: Doçent olduğu sene ,İlsan İlaç Fabrikası'na geçer. İlsan'da Analiz Kontrol laboratuvarını kurmanın yanında yıllardır kafasında olan hammadde üretimi çalışmaları yapma imkânı da bulur. Ülkemizde pek az araştırmacının gerçekleştirebildiği bir sonuca ulaşır: Dihidroksi Alüminyum Natrium Karbonat (DANK-Uzun yıllar antasit olarak kullanılan bir müstahzar), trihidroksimetil rutin, yomesan, Demir dekstran kompleksi sentezlerini endüstriyel ölçülerde yapar ve Firmanın ürünlerinde

hammadde olarak kullanılır. Penisilin G 'den ampisilin sentezi çalışmalarına başlar ama Ankara Üniversitesi'ne geçmesi ile bu çalışmalar tamamlanamaz. Evet 1968 Şubat ayında A.Ü. Eczacılık Fakültesi'nde Profesör olarak göreve başlar. A.Ü. Eczacılık Fakültesi'ndeki akademik hayatı , bu sayfalara sığmaz. Dolayısıyla çok kısa bir şekilde yazmam gerekiyor.Burada da pek çok ilki görüyoruz :

- Farmakognozi 'de Ülkemizde ilk defa 1 yıllık bir kimyasal çalışma programı olan pratik çalışmalar.
- Kimyasal yapıyı ve kullanılışı esas alan Farmakognozi teorik dersleri ve bu derslere uygun olarak hazırlanmış 2 ciltlik kitap (Pro.Dr. N. Tanker ile),
- Farmakognozi'de Ülkemizde ilk defa Gaz Kromatografisi ile uçucu yağlar üzerinde yapı aydınlatma çalışmaları , uçucu yağların fraksiyonlanması çalışmaları.
- A.Ü. Eczacılık Fakültesi'nde 1968 yılında 2 çok yabancı hoca , dışarıdan gelen bazı hocalar , kadrolu ama eczacı olmayan bazı profesörler ve değişik dallarda çok

sayıda eczacı asistan bulunmakta .Akademik hayatın başlangıcında olan bu gençlere doktora yaptırma görevi Prof. Dr. Mekin Tanker 'e düşer.Prof. Tanker, Farmakognozinin yanında, Farmasötik Kimya, Analitik Kimya ve Eczacılık Tarihi'nde de doktora yaptırır.Bu gençler, şimdi Ankara ve Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nin hocaları.Emekli oluncaya kadar bu böyle devam eder ve tek başına veya Prof. N. Tanker ile 40 civarında tez yönetir hocamız.

- Prof. Tanker , toplam süresi 8 yıl olan 3 defa dekanlık yapar. Dekanlıklarının hepsi seçimle olmuştur.Dekanlığı sırasında , pek çok hizmet yapar: Kütüphanenin kurulması ve geliştirilmesi, Lisan laboratuvarı, Fakültenin 2. binasının yapılması,Bölgelere araştırma ve öğrenci laboratuvarı aletleri,.....

Bu dönemde, öğrencilerle ilgili hatırladıklarından ilginç olan bir kaç şöyle :

“ Sınavları sözlü yapardık.Öğrenci gelir, petri kutuları içinde bulunan sorulardan çeker ve düşünür sonra

cevaplandırır.Bir öğrenci geldi, sorusunu çekti: Pericarpium Citri. Yani limon kabuğu.Başladı anlatmaya :Doktor limonudur (Herhalde elde edildiği bitki Citrus medica olduğu için!),çorbaya çaya sıkılır, limonata yapılır, limonata yapmak için, limonlar alınır,..... epey böyle devam etti. Sakin sakin dinleyip sonra sordum , bunlar iyi, bir de benim derste söylediklerimi anlativer.”

“ Yine sınava öğretmenlik yapan bir öğrenci geldi, soru çekti.Hiç ses yok.Bir soru daha çek dedim. Yine yok cevap.Üçüncü soruda da durum aynı. Kendisine , herhalde iyi hazırlanmadınız dedim.Çok iyi hazırladım ama tutuluyorum, yazılı olsa geçerim.Peki, o zaman bir soru daha çekin, yazarak cevaplandırın dedim. Çekti ve iyi bir şekilde yazdı.Aynı şekilde sorular sordum, hepsini cevaplandırdı ve geçti.Yıllar sonra Erzurum'a gittiğimde yanıma bir eczacı yanaştı ve sordu : Hocam, beni tanıdınız mı ? Hayır deyince. Sözlü mü yazılı mı ? Dedi . O zaman biraz önce söylediğim öğrenci olduğu ortaya çıktı.Meğer

okulu bitirdikten sonra ,
Erzurum'da eczane açmış."

Prof. Tanker, Ankara'ya gelince ,yani 1968 'de, İstanbul Eczacı Odası'ndaki kaydını Ankara'ya naklettirir. Ama Eczacı Odası ile doğrudan ilgilenmesi 80 ihtilalinden sonradır.İhtilal'de bütün odalar , TEB kapatılır ve ardından meslek odaları ve birlikleri için yeni kanunlar çıkarılır. Bu arada ,yeni TEB kanunu da çıkar ve TEB merkezi Ankara'da olacaktır. Kanun çıktıktan bir süre sonra seçimlere izin çıkar.Bundan sonrasını Prof. Tanker'den dinleyelim:
" Ankara Eczacı Odası başkanı Dr. Ecz. Akın Çubukçu, yanında şimdi profesör olan Nurettin

Abacıoğlu ile geldiler. Seçime gireceklerini ve TEB başkan adayı olarak , bizimle seçime girer misiniz ?Rektörlükten izin almak gerekli idi. Kendisi ile görüşüp, izni

de düşündüğüm için, kendilerine evet demeye karar verdim. İşte TEB böyle başladı."

Prof. Tanker'in , TEB çalışmalarını yakından takip ettiğim için şunları tarih düşmek istiyorum . Kendisi TEB 'in esas kurucusudur. Onun başlattığı pek çok hareket , kazandırdığı haklar olmasaydı bugün eczacılar, meslek odaları şu anki yerlerinden çok geride olurlardı. Bunlardan bir kaçını başlıklar halinde vermek istiyorum :

- Eczacılar sürsaj yapma hakkının tanınması,
- Eczanelerin kurumlarla tek tip sözleşme yapmalarının sağlanması,
- Eczacı Odalarına bina sağlanması konusunda yardımcı olunması ve faks, fotokopi makinesi gönderilmesi,
- TEB Formülerinin yayınlanması,
- Eşdeğer ilâç kavramının yerleştirilmesi,
- Yardımlaşma Sandığının kurulması,
- EGAŞ'ın kurulması,
- Türk Eczacıları Vakfının kurulması,
- FIP(Uluslar arası Eczacılık Federasyonu) 'in 50.yıl kongresinin İstanbul'da düzenlenmesi,
- KKTC 'nin FIP ' e üye olarak

kabul edilmesi,

- Sağlık Kurultayının toplanması,
- Sağlık Meslek Birlikleri Platformunun oluşturulması

Bunlar sadece başlıklar.

Hocamızın , eczane sahibi meslekdaşlarımıza 2 önemli tavsiyesi var :

- Eczanelerinizi çağdaş görünümlü, çalışan modern laboratuvarı bulunan ve bakımlı hale getiriniz.
- Bilgisayarı hak ettiği şekilde kullanınız. Sadece emekli sandığı reçetelerinde değil.İlaç ve hasta bilgileri için daha çok kullanınız. Göreceksiniz ki hastalarınız artacak ve size dha çok saygı duyacaklar.

Prof. Tanker, 1999 yılının Kasım ayında emekli oldu. Halen kışın İzmir'de Karşıyaka'da ve yazları da Datça'da oturuyor.Hala çalışıyor.Fitoterapi ile ilgili daha çok Ege Bölgesindeki eğitim programlarında görev alıyor, konferanslar veriyor, bazı üretim tesislerine danışmanlık yapıyor. Mekin Hocamızın, hayat hikâyesi tabii bu kadar değil.Daha yazılacak çok şey var. Yaptığı araştırmalar , yetiştirdiği kişiler, Türk eczacılığına ve ilâç sanayine yaptığı hizmetler bu sayfalara sığmaz.İleride daha ayrıntılı, hayat hikâyesi yazılacaktır herhalde.Hayat Hikâyesinden alınan bu kesitlerin , yolun başında olan genç meslekdaşlarıma örnek olmasını temenni ediyorum .

Hocamızın adının manasını çoğu kimse bilmez. Mekin, mekan kelimesinden türemiş bir kelimedir.Yerleşmiş manasının yanında itibarlı, vakur,toplumda yeri olan ve nüfuzlu manalarını taşır. Herhalde ismine bu kadar uygun bir hayat geçirmiş olana az rastlanır.

Kendisine, eşi hocamız Nevin Tanker'le nice mutlu,sağlıklı yıllar diliyorum.

Prof. Dr. Ekrem Sezik
Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

